

خودمراقبتی اجتماعی است. یکی از برنامه‌ها برای دستیابی به اهداف نظام سلامت به شمار می‌رود. در این مسیر، شوراهای شهری و روستایی و شورایی‌ها می‌توانند نقش مهمی در جلب مشارکت اجتماع برای کنترل عوامل تعیین‌کننده سلامت داشته باشند.

تعریف خودمراقبتی اجتماعی

فرآیند انتخابی، مشارکتی و فعال برای ارتقای سلامت یک جامعه است که توسط ائتلافی از شهروندان آن جامعه طراحی، اجرا، پایش و ارزشیابی می‌شود.

اهمیت و ضرورت خودمراقبتی اجتماعی

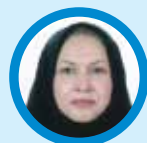
عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت مانند میزان درآمد، سطح تحصیلات، شغل، تغذیه، طبقه اجتماعی، بیکاری و... بیش از عوامل بیولوژیکی سبب ابتلا به بیماری‌ها می‌شوند که اگر نادیده گرفته شوند تحقق اهداف بخش سلامت و برقراری عدالت در سلامت را غیرممکن می‌سازند. باید توجه داشت که بیشتر بی‌عدالتی‌ها در سلامت ساخته دست بشر است و علل آن‌ها، ریشه در مسایل اجتماعی دارد. از این رو توزیع نابرابر شرایط آسیب‌رسان به سلامت به هیچ وجه نباید پدیده‌ای طبیعی و اجتناب‌ناپذیر تلقی شود چرا که نتیجه تلخ تر کیب برنامه‌ها و سیاست‌های نادرست اجتماعی و اقتصادی است. به عبارتی عوامل ساختاری در سطح کلان و شرایط زندگی روزانه فرد، مسؤول بخش بزرگی از بی‌عدالتی در بخش سلامت و حوزه‌های دیگر هستند. بنابراین تلاش برای سیاست‌گذاری بهداشتی به گونه‌ای که باعث کاهش نابرابری‌ها شود موجب شده است که تعیین‌کننده‌های اجتماعی و مراقبت‌های بهداشتی به عنوان دو پارادایم مهم بهداشتی که عدالت در سلامت را در اولویت قرار می‌دهند در مرکز توجه باشد.

اهداف خودمراقبتی اجتماعی

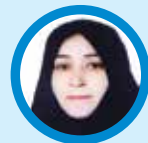
- * کاهش نابرابری‌های سلامت در شهر و روستاها و ارتقای عادلانه سلامت جوامع شهری و روستایی
- * توسعه سیاست‌های حامی سلامت در تمامی قوانین محلی و برنامه ریزی‌های کلان شهری و روستایی
- * ارتقای فرهنگ سلامت توانمندی افراد خانواده‌ها و جوامع برای رعایت سبک زندگی سالم اسلامی ایرانی

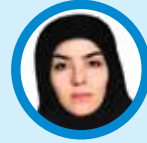
خودمراقبتی اجتماعی

صغری حجازی
کارشناس آموزش سلامت دانشگاه علوم پزشکی مشهد

راضیه محمدواحدی
مدیر و کارشناس مسؤول آموزش بهورزی دانشکده علوم پزشکی مراغه

ثمینیه حق‌کشایی
مربی مرکز آموزش بهورزی دانشکده علوم پزشکی مراغه

اهداف آموزشی

امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه بتوانند:

- اهداف اجرای برنامه خودمراقبتی اجتماعی را بدانند.
- مراحل اجرای برنامه خودمراقبتی اجتماعی را بدانند.
- نمونه‌ای از برنامه عملیاتی را ارائه دهند.

مقدمه

در سیاست‌های ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری به لزوم افزایش آگاهی، مسؤولیت‌پذیری، توانمندی و مشارکت ساختارمند و فعالانه فرد، خانواده و جامعه در تأمین، حفظ و ارتقای سلامت اشاره شده است. با توجه به اهمیت سلامت و نقش انسان سالم در توسعه پایدار، ترویج و توسعه خودمراقبتی که یکی از شاخه‌های آن

مراحل اجرای خودمراقبتی اجتماعی

- * شناسایی شوراهای شهری و روستایی و شورا یاری‌های تحت پوشش
- * تشکیل شورای ارتقای سلامت
- * برگزاری کارگاه برنامه ریزی عملیاتی مشارکتی برای اعضای شورا
- * ارزشیابی خارجی عملکرد شوراها
- * تهیه شاخص درصد پوشش برنامه خودمراقبتی اجتماعی به صورت فصلی
- * تحلیل وضعیت شاخص
- * طراحی و اجرای مداخله‌ها برای بهبود شاخص

اعضای شورای ارتقای سلامت شهر

- * رئیس شورای اسلامی شهرستان
- * رئیس شورای اسلامی شهر
- * شهردار
- * مدیر شبکه بهداشت و درمان
- * معاون بهداشتی شبکه بهداشت و درمان

اعضای شورای ارتقای سلامت روستا

- * تیم سلامت شامل پزشک مرکز خدمات جامع سلامت درمانی کاردان یا کارشناس ناظر یا مربی و یک نفر از بهورزان خانه بهداشت
- * تیم مسؤلان و معتمدان محلی شامل دهیار رئیس

شورای اسلامی روستا، روحانی و مدیر مدرسه و...
* نماینده‌ای از گروه‌های مختلف مردمی (سنی و جنسی) منطقه برای اعلام نیازهای مرتبط با سلامت

وظایف شورای ارتقای سلامت

- * برگزاری منظم جلسات، حداقل هر سه ماه یکبار
- * تعهد در اجرای مصوبات
- * تدوین و اجرای برنامه عملیاتی
- * ثبت برنامه عملیاتی در پورتال خودمراقبتی
- * ارزشیابی داخلی هر شش ماه و بازنگری برنامه
- * اصلاح / تغییر خط مشی‌ها در صورت ضرورت

تدوین و اجرای برنامه عملیاتی

هرگونه تلاش برای سلامت و ایمنی مردم نیازمند برنامه ریزی و تدوین برنامه‌ای دقیق و منسجم از طریق تشکیل شورای ارتقای سلامت در شهر / روستا / محله است. در برنامه عملیاتی تدوین شده توسط شورا لازم است ابتدا از طریق نیازسنجی سلامت مشکلات جمعیت منطقه تحت پوشش هر شورا مشخص شود تا براساس اولویت‌های تعیین شده اعضای شورای ارتقای سلامت برنامه عملیاتی مشارکتی شورا را تدوین کنند و سپس با اقدام مشترک شورا حوزه سلامت مشارکت مردم و دیگر نهادهای ذیربط برنامه به اجرا درآید تا بدین ترتیب محیط شهر / محله / روستا ضامن سلامتی مردم شود.

نتیجه‌گیری

خودمراقبتی اجتماعی یکی از شاخه‌های خودمراقبتی در برنامه‌های پزشکی است که اجرای صحیح آن توسط اعضای شورای ارتقای سلامت در شهر و روستا از طریق جلب مشارکت اجتماعی و با توجه به وظایف تعریف شده موجب خواهد شد که اولویت‌های عوامل تعیین‌کننده سلامت در جامعه به طور واقعی شفاف‌سازی شده و عوامل ایجادکننده مشکل مورد بحث و بررسی قرار گیرد و در نهایت موجب ارتقای سلامت شود که به این ترتیب توسعه پایدار اتفاق خواهد افتاد. برای تحقق این هدف شوراهای شهری و روستایی و شورایاری‌ها می‌توانند نقش مهمی در جلب مشارکت اجتماع برای کنترل عوامل تعیین‌کننده سلامت داشته باشند.

منابع

- * دستورالعمل اجرایی برنامه ملی خودمراقبتی نسخه ۱/۱۳۹۴ وزارت
 - * برنامه ترویج و توسعه خودمراقبتی در جمهوری اسلامی ایران برنامه جامع تحول حوزه بهداشت دولت یازدهم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت بهداشت، دفتر آموزش سلامت
 - * بسته خدمت خودمراقبتی، همیاری، مشارکت جمعی، مراکز بهداشتی شهری، روستایی طرح تحول نظام سلامت، ویرایش نخست، معاونت بهداشت وزارت، دفتر آموزش سلامت ۱۳۹۳
- به این موضوع امتیاز دهید (۱۰۰ تا ۱۰۰۰)
کد موضوع ۹۸۲۲ . پیامک ۳۰۰۰۷۲۷۳۱۰۰۰
نحوه امتیازدهی: امتیاز - شماره مقاله
مثال: اگر امتیاز شما ۸۰ باشد (۸۰ - ۹۸۲۲)